

laten vallen, terwijl een dichtbebouwd woongebied in het stadscentrum onder de categorie 'Industrie' kan vallen.

Voor waterbodems is er geen sprake van een indeling in verschillende bodemfuncties.

Verantwoorde keuzes maken voor lokale normen

Om de hoogte van Lokale Maximale Waarden te kunnen kiezen is het nodig om te weten hoe de generieke Maximale Waarden zijn onderbouwd. Voor landbodems kunt u lokaal ruimere normen kiezen met eenzelfde beschermingsniveau als de generieke normen, door meer onderscheid te maken tussen verschillende bodemfuncties. Dit kan bijvoorbeeld door de functie Wonen onder te verdelen in 'Wonen met tuin' en 'Plaatsen waar kinderen spelen met weinig ecologische waarde'. Bij een keuze voor de laatstgenoemde bodemfunctie is de norm ruimer. Dit komt doordat deze niet is gebaseerd op het eten van gewassen uit de eigen tuin en de bescherming van het ecosysteem lager is dan bij 'Wonen met tuin'. Ook kunt u besluiten rekening te houden met de lokale bodemeigenschappen of de verantwoordelijkheid nemen voor een lager beschermingsniveau voor een bepaalde bodemfunctie dan dat van de generieke normen voor deze bodemfunctie. Hier hoort uiteraard een goede toelichting bij. Om die te kunnen geven is kennis van de (risico)onderbouwing van de bodemnormen noodzakelijk.

Voor land- en waterbodems wordt bij de keuze van Lokale Maximale Waarden een risicobeoordeling uitgevoerd met behulp van de zogenaamde Risicotoolbox (zie www.risicotoolboxbodem.nl). Om de uitkomsten van deze beoordeling te kunnen interpreteren is de genoemde kennis eveneens noodzakelijk.

Meer kennis van onderbouwing (water)bodemnormen

In deze flyer hebt u gelezen wanneer kennis van de onderbouwing van de bodemnormen belangrijk kan zijn. Met deze kennis kunt u gebruik maken van de mogelijkheden die het vernieuwde normenstelsel voor de (water)bodemkwaliteit biedt.

Deze flyer is (veel) te beperkt om een goed en volledig overzicht te geven van de (risico)onderbouwing van de verschillende (water)bodemnormen. Als u na het lezen van deze flyer meer wilt weten, verwijzen wij u graag naar het rapport 'Ken uw (water)bodemkwaliteit, de risico's inzichtelijk', dat u kunt vinden op www.bodemplus.nl. Dit rapport biedt verwijzingen naar verdere detailinformatie. Ook in de Risicotoolbox (zie www.risicotoolboxbodem.nl) is toelichtende informatie opgenomen. Informatie over de rol van de bodemnormen kunt u vinden in de Handreiking Besluit bodemkwaliteit (via www.bodemplus.nl) en de eerder genoemde Circulaires (via www.minvrom.nl).

SenterNovem stimuleert duurzame ontwikkeling en innovatie door een brug te slaan tussen markt en overheid. Op professionele wijze voert SenterNovem overheidsbeleid uit rond innovatie, energie & klimaat en milieu & leefomgeving. Bedrijven, instellingen en overheden kunnen bij SenterNovem terecht voor het realiseren van maatschappelijke doelstellingen op deze terreinen, nationaal en internationaal. SenterNovem is een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken. Meer informatie: www.senternovem.nl.

SenterNovem
Directie Milieu en Leefomgeving
Taakveld Bodem+
Juliana van Stolberglaan 3
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
Telefoon 070 373 51 23
Telefax 070 373 51 00

E-mail: bodemplus@senternovem.nl
Internet: www.senternovem.nl/bodemplus

3BODM0705, september 2007

in opdracht van

Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan SenterNovem geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten. Bij publicaties van SenterNovem die informeren over subsidieregelingen geldt dat de beoordeling van subsidieaanvragen uitsluitend plaatsvindt aan de hand van de officiële publicatie van het besluit in de Staatscourant.

SenterNovem

Bodem+

Besluit bodemkwaliteit

Ken uw (water)bodemkwaliteit

Met de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit wordt het makkelijker om verantwoord om te gaan met grond, baggerspecie en bouwstoffen. Dat garandeert een eenduidig beleid voor duurzaam bodembeheer.

Onderdeel van dat eenduidige beleid is een goed normenstelsel voor de beoordeling van de (water)bodemkwaliteit. Deze flyer helpt u op weg met de beoordeling van de (water)bodemkwaliteit.

Normen voor de beoordeling van de (water)bodemkwaliteit

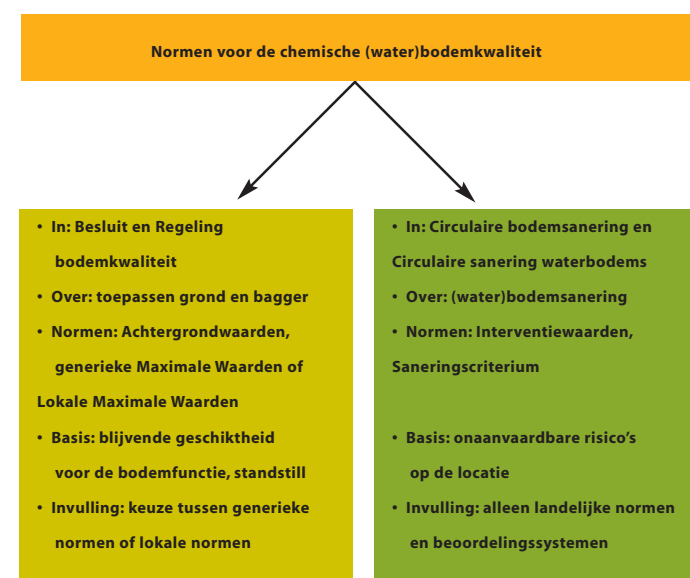
De normen voor de (water)bodemkwaliteit zijn opgenomen in het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit, in de Circulaire bodemsanering en in de Circulaire sanering waterbodems. Het gaat om normen voor het toepassen van grond en bagger en voor het verspreiden van bagger op het land of in het water en om een beoordelingssysteem voor (water)bodemsanering. De normen zijn de Achtergrondwaarden, Maximale Waarden en Interventiewaarden. Het beoordelingssysteem is het Saneringscriterium. Figuur 1 geeft een overzicht van de normen voor de chemische (water)bodemkwaliteit.

Het is belangrijk dat er voor (water)bodemsanering landelijke afspraken zijn over wanneer met spoed moet worden gesaneerd. Voor het toepassen van grond en bagger kunt u als bevoegd gezag met de komst van het vernieuwde normenstelsel kiezen:

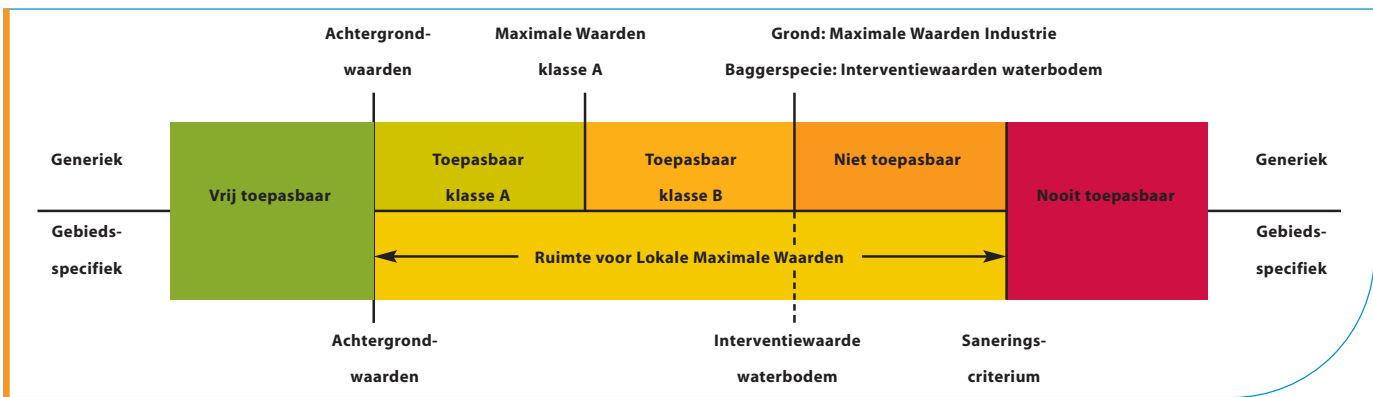
- overnemen van de landelijk vastgestelde generieke normen;
- ontwikkelen van lokale normen die aansluiten bij de lokale omstandigheden en problematiek.

Gemeentelijk bodembeleid moet worden goedgekeurd door de gemeenteraad.

FIGUUR 1: OVERZICHT NORMEN VOOR DE CHEMISCHE (WATER)BODEMKWALITEIT (BRON: RAPPORT KEN UW (WATER)BODEMKWALITEIT)

FIGUUR 2: OVERZICHT GENERIEKE EN GEBIEDSSPECIFIEKE TOETSINGSKADER VOOR TOEPASSEN VAN GROND EN BAGGER IN WATERBODEMS (BRON: HANDREIKING BESLUIT BODEMKWALITEIT)

Redenen voor verschillende (water)bodemnormen

In figuur 2 ziet u als voorbeeld een schematische weergave van het normenstelsel voor het toepassen van grond en bagger in waterbodems en in figuur 3 van het normenstelsel voor landbodems in relatie tot de concentratie aan verontreinigende stoffen in de bodem.

(Water)bodemnormen zijn gebaseerd op risico's voor de mens of het milieu. Voor waterbodems zijn

de normen bovendien gebaseerd op het standstill-principe (herverontreinigingniveau). Dit laatste houdt in dat sommige normen aansluiten bij de bestaande kwaliteit, om te voorkomen dat verdere verontreiniging optreedt. Er zijn drie belangrijke redenen waarom er zoveel verschillende (water)bodemnormen zijn:

1. Aansluiting bij landbodems of bij waterbodems

Bij het verspreiden van bagger in oppervlaktewater gaat het om andere risico's voor mens en milieu dan bij het toepassen van grond op de bodem. Bij het stellen van normen voor waterbodems speelt hier naast het optreden van herverontreiniging door de aanvoer van nieuw sediment een rol. De verschillen in dynamiek en risico's voor mens en milieu tussen land- en waterbodems leiden tot verschillen tussen de normen voor beide typen bodems.

2. Aansluiting bij het doel waarvoor de norm wordt gebruikt

Het bodembeheer kent verschillende doelen en hier horen verschillende normen bij. Vrij grond- en baggerverzet is toegestaan bij een relatief schone bodem. Hier horen dus normen bij met een hoog beschermingsniveau (de Achtergrondwaarden). (Water)bodemsanering is een kostbare ingreep. Dit vindt plaats als de risico's van de aanwezige verontreiniging onaanvaardbaar zijn. Hierbij horen hogere concentraties aan verontreinigende stoffen in de (water)bodem. Hiervoor is er geen vaste norm maar een beoordelingssystematiek (het Saneringscriterium). Bij gevoelig gebruik (bijvoorbeeld een moestuin) moet er bij lagere concentraties worden ingegrepen dan bij ongevoelig gebruik (bijvoorbeeld een industrieterrein).

3. Aansluiting bij het gebruik van de bodem

Grond en bagger die niet vrij toepasbaar is, kan vaak onder voorwaarden nog wel worden hergebruikt. Hierbij gelden voor landbodems grenzen (Maximale Waarden) die aansluiten bij het gebruik van de bodem ('de bodemfunctie'). Die grenzen zijn strenger bij gevoeliger gebruik van de bodem. Voor Wonen is de grens daarom lager dan voor Industrie. Bij waterbodems zijn de normen gebaseerd op standstill. Dit voorkomt verslechtering van de kwaliteit van het gebied. In schonere gebieden gelden strengere normen, dan in minder schone gebieden, zoals diffuus verontreinigde uiterwaarden en de benedenlopen van de grote rivieren.

Lokale normen ontwikkelen

Met de komst van het Besluit bodemkwaliteit kan het bevoegd gezag (de gemeente of het waterschap/Rijkswaterstaat) ervoor kiezen om lokale normen te ontwikkelen. Hiermee kunnen gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders decentraal inspelen op lokale problemen en kansen. Het vaststellen van Lokale Maximale Waarden betekent dat binnen zo'n gemeente of beheergebied anders wordt omgegaan met (licht) verontreinigde grond of baggerspecie dan bij het toepassen van de generieke Maximale Waarden. U kunt kiezen voor lokaal aanscherpen van normen, wat lokaal meer bescherming biedt. Een andere mogelijkheid is het lokaal verruimen van normen. Dit biedt lokaal

meer mogelijkheden voor het toepassen van grond en bagger. De keuzes voor Lokale Maximale Waarden moeten worden verantwoord in een Nota Bodembeheer. Er moet een goede balans zijn tussen bodembescherming en het maatschappelijke belang van voldoende afzetmogelijkheden voor grond en bagger. Bij het stellen van Lokale Maximale Waarden voor landbodems, moet de gemeenteraad het lokale bodembeleid goedkeuren.

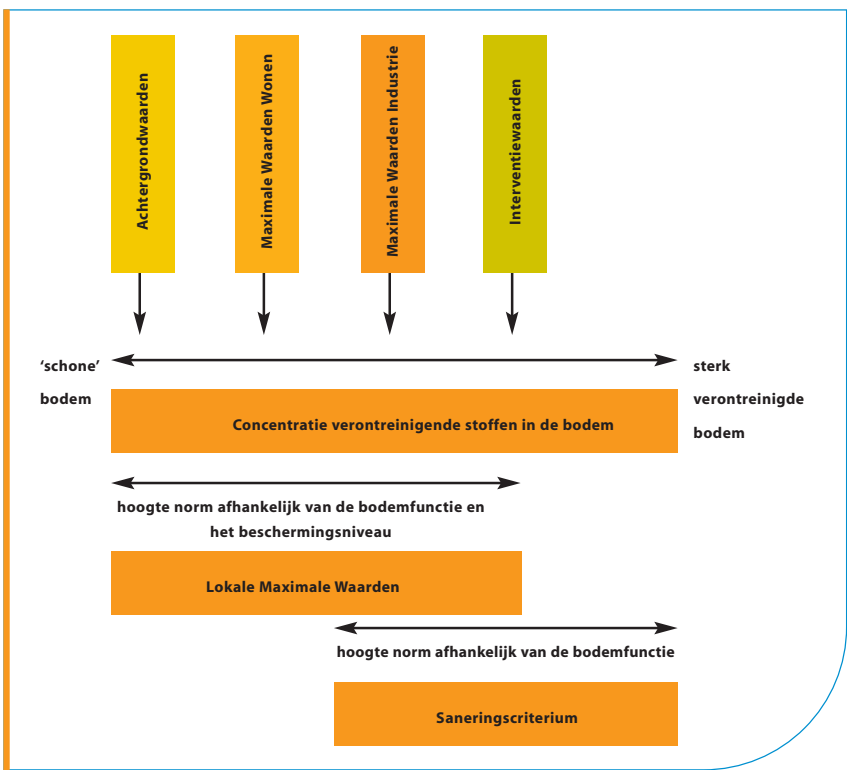
Generieke of lokale normen

De keuze tussen generieke of lokale normen hangt af van allerlei factoren. In de Handreiking Besluit bodemkwaliteit (via www.bodemplus.nl) is een stappenplan opgenomen om u te helpen bij het maken van een verantwoorde keuze. Factoren die meespelen zijn de lokale (water)bodemkwaliteit en de verwachte hoeveelheid grond- en baggerverzet.

Verantwoorde keuzes maken voor generieke normen

Als u als gemeente kiest voor het generieke kader voor landbodems, dan moet u een zogenaamde 'bodemfunctiekaart' opstellen. Om dit goed te kunnen doen is het belangrijk om te weten welk beschermingsniveau voor mens en milieu hoort bij de Achtergrondwaarden, de Maximale Waarde Wonen en de Maximale Waarde Industrie. Zo is het goed mogelijk een woongebied met grote moestuinen onder de categorie 'Achtergrondwaarden' te

FIGUUR 3: OVERZICHT NORMENSTELSEL VOOR LANDBODEMS IN RELATIE TOT DE BODEMCONCENTRATIE (BRON: RAPPORT KEN UW (WATER)BODEMKWALITEIT)

FOTOGRAFIE: PLANTWERK